

УДК 336.71:339.727.22](477)

Гірченко Т.Д.*кандидат економічних наук,
професор кафедри банківської справи
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»***Стороженко О.О.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»***Шейко О.П.***ст. викладач кафедри банківської справи
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВ ІНОЗЕМНИХ БАНКІВСЬКИХ ГРУП В УКРАЇНІ

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE AND PROSPECTS OF BANKS' DEVELOPMENT OF FOREIGN BANKING GROUPS IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто роль і значення іноземного капіталу та його вплив на стратегії розвитку вітчизняних банків, їх конкурентоспроможність, фінансову стійкість банківської системи України та економічну безпеку держави у цілому. Проведений аналіз діяльності банків іноземних банківських груп в Україні в 2014–2016 рр. засвідчив посилення їх позицій як за абсолютними показниками, так і за відносними показниками. Ураховуючи фінансові результати діяльності, визначено рейтинг найбільш фінансово успішних банків іноземних банківських груп в Україні на початок 2017 р. Запропоновано систему заходів щодо оптимізації та забезпечення фінансової безпеки банківської системи України в процесі залучення іноземного капіталу.

Ключові слова: іноземний капітал, банки іноземних банківських груп, банківська система, статутний капітал, активи банків, іноземні інвестиції.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены роль и значение иностранного капитала, а также его влияние на стратегии развития отечественных банков, их конкурентоспособность, финансовую стойкость банковской системы Украины и экономическую безопасность государства в целом. Проведенный анализ деятельности банков иностранных банковских групп в 2014–2016 гг. показал усиление позиции как в абсолютных, так и в относительных показателях. Учитывая финансовые результаты деятельности, определен рейтинг наиболее финансово успешных банков иностранных банковских групп на начало 2017 г. Предложена система мероприятий по оптимизации и обеспечению финансовой безопасности банковской системы Украины в процессе привлечения иностранного капитала.

Ключевые слова: иностранный капитал, банков иностранных банковских групп, банковская система, уставной капитал, активы банков, иностранные инвестиции.

ANNOTATION

In this article it was researched the role and the importance of foreign capital and its influence on development strategies of domestic banks, these competitiveness, a financial stability of Ukrainian bank system and economic safety of the country in general. After analysis of the banks of foreign banking groups in Ukraine in 2014-2016 it was determined the strengthening its positions of both in absolute terms and in relative. Based on financial performance it was defined the list of the most financially successful banks of foreign banking groups in Ukraine in early 2017. It was offered the measures how to optimize the system and to ensure

the finance safety of banking system of Ukraine during the process of attracting foreign capital.

Keywords: foreign capital, banks of foreign banking groups, banking system, share capital, banking assets, foreign Investment.

Постановка проблеми. Досвід процвітаючих в умовах ринку банків переконує в тому, що їхній стійкий розвиток залежить від сукупності таких властивостей, як гнучкість і швидкість реакції на зміни кон'юнктури ринку, конкурентоспроможність продуктів та банку в цілому, інвестиційна активність, висока ліквідність і фінансова стабільність, широке використання інноваційних факторів для саморозвитку. Не останню роль у розвитку та покращенні цих властивостей відіграє присутність іноземного капіталу в банківському секторі. На даному етапі економічного розвитку Україна перебуває в такій ситуації, коли власними силами їй неможливо досягти значних зрушень у соціально-економічному становищі, тому залучення іноземного капіталу в національну економіку є необхідним для сприяння цьому процесу. Проте інвестиційне середовище України має дуже багато недоліків; з-поміж провідних інвестиційних рейтингів вона займає останні місця, але варто пам'ятати і про значний інвестиційний потенціал, яким багата наша держава і який може проявитися у разі проведення ефективної інвестиційної політики з боку уряду держави. У зв'язку із цим дослідження проблеми доступу іноземного капіталу в банківську систему України, його вплив на підвищення рівня капіталізації та взагалі на стійкість банківського сектору набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему функціонування та впливу іноземного капіталу на світову та українську банківські системи досліджували у своїх працях такі

науковці: Адамс Р., Базилевич В.Д., Барановський О.І., Буковський І.В., Геєць В.М., Вовчак О.Д., Івасів І., Корнеєв В.В., Міщенко В.І., Осадчий Є.С., Стельмах В. та ін. Науковці запропонували заходи зі створення системи регулювання банків з іноземним капіталом, які максимізують позитивні наслідки присутності іноземного банківського капіталу в банківській системі України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість робіт зарубіжних та вітчизняних учених у напрямі дослідження впливу іноземного капіталу на банківську систему України, позитивних та негативних наслідків його експансії у банківський сектор України, питання, пов'язані з аналізом присутності іноземного капіталу, його впливу на фінансову стійкість, прибутковість банківської системи України та економічну безпеку держави у цілому, залишаються невирішеними та потребують подальших ґрунтовних досліджень.

Мета статті полягає у дослідженні основних показників діяльності банків іноземних банківських груп в Україні та обґрунтуванні системи перспективних заходів щодо оптимізації та забезпечення фінансової безпеки банківської системи України в процесі залучення іноземного капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останнє десятиріччя вплив іноземного капіталу значною мірою скоригував стратегії розвитку вітчизняних банків. Банки вимушені трансформуватися: змінювати наявні організаційні структури на досконаліші, розширювати спектр послуг, у тому числі вдосконалювати механізм надання кредитів і зрештою ставати більш привабливими та відкритими для клієнтів. Іноземні банки впливають на зміну конкурентного середовища та, відповідно, змінюють рівень конкурентоспроможності окремих банків та банківської системи у цілому. В Україні банки з іноземним капіталом, зайнявши міцні конкурентні позиції, фактично мають змогу обирати, який сектор економіки кредитувати, варіювати відсотковими ставками на вітчизняному ринку, витіснити слабкіші вітчизняні банки, при цьому основною метою таких фінансових установ усе ж залишається максимізація власної вигоди, а не забезпечення ресурсами стратегічних напрямів розвитку національної економіки України. Під впливом іноземних банків вітчизняні банки мають загрозу втрати своєї частки на ринку та погіршення конкурентоспроможності, тому вони вимушені швидко реагувати на умови середовища, що дасть змогу наблизитися до показників діяльності іноземних банків та в результаті позитивно вплине на їх конкурентні позиції [1, с. 49].

За даними Національного банку України, за період 2012–2016 рр. кількість банків з іноземним капіталом в Україні зменшилася на 12, зокрема кількість банків зі 100-відсотковим іно-

земним капіталом зменшилась на чотири, що свідчить про значний вплив іноземних інвестицій із банківського сектору країни, який був зумовлений банківською кризою та нестабільністю політичної та економічної ситуації. Станом на 01.01.2017 із 99 працюючих (що мають ліцензію) в Україні банків 41 фінансова установа – з іноземним капіталом (на 01.01.2015 – 51 банк з іноземним капіталом із 162 працюючих), у тому числі 18 – зі 100-відсотковим іноземним капіталом (на 01.01.2015 – 19) [2]. Традиційним показником, який характеризує участь іноземного капіталу в банківській системі країни, є наявність у статутному капіталі банку частки, яка належить нерезиденту. Динаміка зміни частки іноземного капіталу у статутному капіталі банків України за період 2012–2016 рр. наведена на рис. 1.

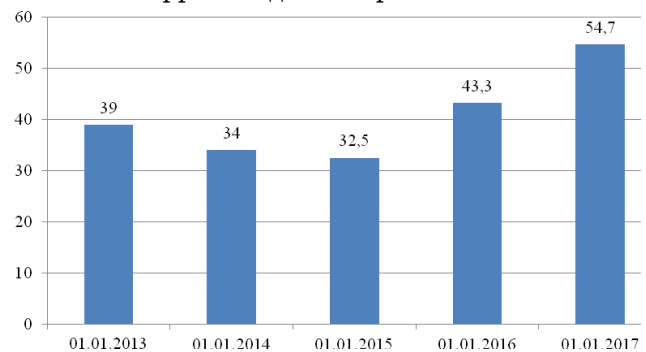

Рис. 1. Динаміка частки іноземного капіталу у статутному капіталі банків України за період 2012–2016 рр., %

Джерело: складено на основі [2]

Отже, за даними Національного банку України, частка іноземного капіталу в банківській системі України за останні п'ять років постійно змінювалася і станом 01.01.2017 становила 54,7%, що є найбільшим показником за останні 15 років. Окремо слід зазначити, що банківські установи з іноземним капіталом виявилися більш стійкими в кризовий період, про що свідчить випередження темпу падіння кількості банків, що мають ліцензію, порівняно з темпом падіння кількості діючих банків з іноземним капіталом. До 2018 р. планується завершити впровадження вимог Базель III. Це призведе до подальшого скорочення кількості банків. Невеликі за розміром банки покинуть ринок, теоретично шляхом серії злиттів і поглинань. НБУ ставить на меті нарощування частки іноземного капіталу в банківській системі до 50% і зменшення ролі держави в банківському секторі до рівня нижче за 10% до 2020 р.

Окрему групу в категорії «банки з іноземним капіталом» становлять банки іноземних банківських груп. До 01.01.2016 усі ці банки в банківській системі України мали назву «банки з іноземним капіталом». Із 01.01.2016 Національний банк України об'єднав усі банки, власниками контрольних пакетів акцій яких є іноземні банківські установи, у групу «Банки іноземних бан-

ківських груп». Відповідно до нових критеріїв, до групи «Банки іноземних банківських груп» входять установи, контрольні пакети акцій яких належать іноземним банкам або іноземним фінансово-банківським групам, у власності яких є контрольний пакет акцій щонайменше однієї банківської установи [3]. У результаті у статистиці НБУ було виокремлено групу з 25 дочірніх банків, материнські компанії яких зареєстровані та працюють за кордоном.

Станом на 01.01.2017 у банківській системі України присутній та функціонує капітал таких банківських груп: шведської SEB Group (ПАТ «СЕБ Корпоративний Банк»); американського холдингу Citigroup (ПАТ «Сітібанк»); французьких груп Credit Agricole Group (ПАТ «Креді Агріколь Банк») та BNP Paribas (АТ «Укрсиббанк»); італійської групи Unicredit (ПАТ «Укрсоцбанк»); німецького банку Deutsche Bank (ПАТ «Дойче Банк ДРУ»); польського банку РКО Bank Polski (ПАТ «Кредобанк»); російського банку «Сбербанк» та ін.

Для визначення основних напрямів функціонування банків іноземних банківських груп в Україні проведемо аналіз їхньої діяльності за 2014–2016 рр. та визначимо особливості, переваги та недоліки їх діяльності порівняно з вітчизняними банками на основі аналізу сукупності показників. Передусім банки іноземних

банківських груп оцінимо за сукупністю активів, які відображають спроможність банку ефективно працювати у банківському секторі (табл. 1).

Варто зазначити, що загалом уся група досліджуваних банків пришвидшено нарощувала обсяг активів упродовж 2014–2016 рр., які на кінець 2016 р. становили 434 544 млн. грн. та зросли на 107,1% порівняно з 2014 р. Частка активів банків іноземних банківських груп у загальному обсязі активів банків України на кінець 2015 р. становила 34,7%, на кінець 2016 р. була на рівні 35% [4]. Провідні позиції за обсягом сукупних активів з-поміж 25 досліджуваних банків іноземних банківських груп у 2014–2016 рр. займали ПАТ «Дойче Банк ДБУ», АТ «Прокредит банк», АТ «УкрСиббанк», ПАТ «Сітібанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», постійно змінюючи лідера. Найменший обсяг активів у досліджуваному періоді та постійна тенденція до їх скорочення і, відповідно, до скорочення капіталізації була притаманна ПАТ «ВТБ БАНК», АТ «БМ БАНК», ПАТ «Промінвестбанк» та ПАТ «Банк Форвард», які фактично втратили свою вагомість у банківській системі.

Однак у діяльності банку важливим моментом є не лише формування активів, а й ефективне управління ними. Для визначення ефектив-

Таблиця 1

Активи банків іноземних банківських груп в Україні станом на 01.01.2015, 01.01.2016 та 01.01.2017, тис. грн. [3; 4]

Код банку	Назва банку	Станом 01.01.2015	Станом 01.01.2016	Станом 01.01.2017	Темп приросту, %
3	ПАТ «Промінвестбанк»	52 656 224	41 652 330	34 323 896	-34,8
5	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	48 258 327	54 219 161	41 800 097	-13,4
36	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	46 859 432	51 239 349	55 999 735	19,5
42	ПАТ «ВТБ БАНК»	36 502 261	25 616 858	20 640 072	-43,5
43	АТ «АЛЬТБАНК»	511 970	298 531	409 662	-20,0
88	ПАТ «КРЕДОБАНК»	6145251	8 272 284	11 004 498	79,1
97	ПАТ «ВіЕс Банк»	2 646 414	3 666 012	3 909 280	47,7
105	ПАТ «МАРФІН БАНК»	2 607 104	3 130 753	3 538 747	35,7
136	АТ «УкрСиббанк»	26 336 775	43 418 209	45 367 425	72,3
142	ПАТ «Ідея Банк»	2 899 642	2 787 872	3 356 235	15,7
153	ПАТКБ «ПРАВЕКС-БАНК»	4 914 614	4 940 637	4 403 518	-10,4
171	ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	21 079 321	23 238 516	29 895 180	41,8
242	ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	6 258 102	5 801 648	5 093 902	-18,6
251	АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»	3 228 079	3 172 588	3 328 652	3,1
272	ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	36 693 914	42 363 131	38 953 914	6,2
295	ПАТ «ІНГ Банк Україна»	14512654	15 103 552	17 358 491	19,6
296	АТ «ОТП БАНК»	21 505 504	21 154 465	24 831 464	15,5
297	ПАТ «СІТІБАНК»	10 545 173	16 085 165	19 459 670	84,5
298	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	4 475 731	7 785 143	12 117 205	170,7
299	ПАТ «СБЕРБАНК»	46 740 331	51 806 564	48 355 811	3,5
321	АТ «БМ БАНК»	3 437 150	3 155 667	1 752 468	-49,0
325	ПАТ «БАНК ФОРВАРД»	2 305 040	1 650 348	1 938 379	-15,9
329	ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	2 258 907	2 074 574	2 242 986	-0,7
407	ПАТ «Дойче Банк ДРУ»	862 534	1 648 424	2 466 170	185,9
455	ПАТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК»	1 475 469	1 024 775	1 996 473	35,3
	Всього	405 715 921	435 306 558	434 543 931	7,1

ності активів досліджуваних банків нами було розраховано коефіцієнти ROA (рентабельність активів, %) для кожного з банків іноземних банківських груп, а їх аналіз дав змогу виявити банки, активи яких були рентабельними впродовж 2014–2016 рр., однак частка таких банків становила лише 32% від загальної кількості аналізованих банків групи. Найвищі коефіцієнти ROA в 2016 р. отримані для ПАТ «Сітібанк» – 3,1%, ПАТ «Дойче Банк ДБУ» – 0,3% та ПАТ «ІНГ Банк Україна» – 1,6%. Найнижчі значення коефіцієнтів ROA в 2016 р. отримані для ПАТ «Промінвестбанк» (–38,5%), ПАТ «ВТБ Банк» (–8,6%) та ПАТ «Сбербанк» (–12%). Загалом у 2016 р. нерентабельними виявилися активи 17 банків іноземних банківських груп, що може свідчити про неефективний банківський менеджмент щодо управління активами.

Вагому частку у структурі активів банків становлять кредити, надані банками України. Частка кредитів, наданих в економіку України банками іноземних банківських груп, у структурі активів цих банків у 2014 р. становила 67,2%; у 2015 р. – 68,8%, у 2016 р. – 62,7%. Обсяги кредитування банків іноземних банківських груп в Україні за останні три роки наведено в табл. 2.

Загальна частка кредитів банків іноземних банківських груп (272 721 млн. грн.) у загаль-

ному обсязі кредитів банків України в 2015 р. становила 38,2% та зросла порівняно з 2014 р. на 6,5 п. п., що свідчить про активну кредитну діяльність дочірніх банків на території України навіть тоді, коли вітчизняні банки скорочують кредитні операції через надвисокий ризик. Але в 2016 р. мало місце значне скорочення обсягів кредитування (падіння порівняно з 2014 р. – 8,3%), та станом на 01.01.2017 сума кредитів банків іноземних банківських груп становила 254 311 млн. грн. У 2016 р. найбільші обсяги кредитів надали: АТ «Райффайзен Банк Аваль» (28 003 млн. грн.), АТ «УкрСиббанк» (20 679 млн. грн.), ПАТ «Креді Агріколь Банк» (15 505 млн. грн.) та ПАТ «ІНГ Банк Україна» (12 171 млн. грн.).

Отже, незважаючи на те що банки зіткнулися із широким спектром проблем на кредитному ринку та завдяки лояльності вкладників та фінансовій підтримці материнських компаній вони мали конкурентну перевагу, що виражалася у відносно низькій вартості кредитних ресурсів і можливості надання кредитів за більш низькими ставками. У структурі кредитів, наданих банками України в економіку, важливо проаналізувати обсяги кредитів, наданих ними фізичним та юридичним особам. Співвідношення за цими складниками віддзеркалює кредитну політику банку та може або збільшити кре-

Таблиця 2

**Кредити банків іноземних банківських груп в Україні
станом на 01.01.2015, 01.01.2016 та 01.01.2017, тис. грн. [3; 4]**

Код банку	Назва банку	Станом 01.01.2015	Станом 01.01.2016	Станом 01.01.2017	Темп приросту
3	ПАТ «Промінвестбанк»	38 500 679	31 853 866	27 155 978	-29,5
5	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	32 490 498	36 403 808	23 452 606	-27,8
36	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	29 705 240	25 269 359	28 003 966	-5,7
42	ПАТ «ВТБ БАНК»	29 285 964	16 957 037	12 684 054	-56,7
43	АТ «АЛЬТБАНК»	55 349	61451	72541	31,1
88	ПАТ «КРЕДОБАНК»	3 013 770	4 139 680	5 594 596	85,6
97	ПАТ «ВіЕс Банк»	1 645 762	1 710 260	1 407 183	-14,5
105	ПАТ «МАРФІН БАНК»	1 597 163	1 484 878	1 428 646	-10,6
136	АТ «УкрСиббанк»	14 904 777	20 958 975	20 678 612	38,7
142	ПАТ «Ідея Банк»	2 207 241	2 208 527	2 425 216	9,9
153	ПАТКБ «ПРАВЕКС-БАНК»	2 644 097	1 826 285	982 249	-62,9
171	ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	14 529 800	13 823 958	15 505 337	6,7
242	ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	4 140 353	3 752 276	3 320 625	-19,8
251	АТ «ПІРЕУС БАНК МКБ»	1 320 903	1 027 709	1 072 002	-18,8
272	ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	25 609 183	27 462 754	25 629 498	0,1
295	ПАТ «ІНГ Банк Україна»	9 172 119	11 881 694	12 170 816	32,7
296	АТ «ОТП БАНК»	16 017 576	13 398 541	15 211 493	-5,0
297	ПАТ «СІТІБАНК»	2 550 039	2 736 000	4 798 665	88,2
298	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	3 476 998	5 074 854	7 898 428	127,2
299	ПАТ «СБЕРБАНК»	37 692 112	45 021 812	40 393 785	7,2
321	АТ «БМ БАНК»	2 560 583	2 374 355	817 134	-68,1
325	ПАТ «БАНК ФОРВАРД»	1 664 593	962 033	1 179 669	-29,1
329	ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	1 090 043	1 139 833	1 092 026	0,2
407	ПАТ «Дойче Банк ДРУ»	241 852	557 393	210 789	-12,8
455	ПАТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК»	1 173 942	692 073	1 198 474	2,1
	Всього	277 290 636	272 717 960	254 311 847	-8,3

дитний ризик банку, або ж мінімізувати його. Проаналізувавши структуру кредитів, наданих банками іноземних банківських груп у розрізі позичальників, можна зробити висновок, що банки хоча і не зменшували обсяги кредитування, але спрямовували кредитні ресурси більш надійним, перевіреним та платоспроможним позичальникам, якими виступають юридичні особи. Так, у 2014 р. частка кредитів, наданих юридичним особам, становила 79,1%, у 2015 р. – 80,4%, у 2016 р. – 81,6% [5].

За даними Національного банку, фінансовий результат діяльності банків іноземних банківських груп в Україні станом на 01.01.2015 був на рівні збитку в розмірі 8 576 млн. грн., станом на 01.01.2016 – збиток 42 259 млн. грн. та станом на 01.01.2017 – збиток 22 324 млн. грн. Проаналізувавши діяльність банків іноземних банківських груп на основі низки абсолютних та відносних показників та враховуючи фінансові результати 2016 р., можемо визначити рейтинг найбільш фінансово успішних банків на початок 2017 р.: ПАТ «Сітібанк» (прибуток 1 437 млн. грн.), ПАТ «Креді Агріколь Банк» (807 млн. грн.), ПАТ «ІНГ Банк Україна» (791 млн. грн.), АТ «Райффайзен Банк Аваль» (3 820 млн. грн.), АТ «ОТП БАНК» (962 млн. грн.), які впровадили низьковитратну модель інвестиційно-корпоративного банкінгу з високими ліквідністю і прибутковістю.

Таким чином, проведений аналіз діяльності банків іноземних банківських груп в Україні в 2014–2016 рр. засвідчив посилення їх позицій як за абсолютними, так і за відносними показниками. Поточна фінансова криза серйозно похитнула фінансову стійкість, кредитоспроможність та платоспроможність вітчизняних банків, чим скористалися дочірні банки іноземних материнських компаній, посиливши свою конкурентоспроможність шляхом додаткової капіталізації. Результати проведеного дослідження дали змогу виявити сучасних лідерів із-поміж 25 банків іноземних банківських груп: АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Сітібанк», ПАТ «Креді Агріколь Банк» та ПАТ «ІНГ Банк Україна»; найменш надійні та найменш дієздатні банки: ПАТ «Промінвестбанк», ПАТ «ВТБ Банк», ПАТ «АльтБанк» та АТ «БМ Банк». Під час кризи банки іноземних банківських груп забезпечили фінансову стійкість банківської системи України завдяки збереженню внутрішньокорпоративного припливу дефіцитних капітальних і кредитних коштів. Населення більше довіряло банкам з іноземним капіталом, що проявилось в майже незмінному обсязі зобов'язань цих банків на відміну від вітчизняних. Завдяки їм не відбулося значного відпливу капіталу з банківської системи України за кордон.

Безперечно, іноземні інвестиції важливі для банківської системи з погляду надходження додаткових фінансових ресурсів, нових банківських технологій, підтримки конкуренції між банками тощо. Однак це виправдано, якщо

сформувалася національна банківська система, яка має власну ресурсну базу.

Оскільки частка іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі перевищила 54%, регулятору слід ужити певних заходів щодо регулювання даного показника. У сучасних умовах доцільно застосовувати принцип національного режиму. Однак, враховуючи недосконалість вітчизняного законодавства, а також деякі інші макроекономічні фактори, очевидним є той факт, що це створить значні ризики для іноземних банків та зменшить привабливість фінансового сектора для інвестицій взагалі, тому прийнятними є принципи взаємності та консолідованого нагляду. Принцип взаємності дасть змогу українським банкам, що виходять на зовнішні ринки, мати більш привабливі умови діяльності в країнах-реципієнтах. Завдяки консолідованому нагляду здійснюватиметься контроль над діяльністю іноземних банків. При цьому необхідно чітко визначити граничну межу питомої ваги іноземного капіталу в сукупному капіталі всієї банківської системи або в капіталі окремого банку.

Присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України має відповідати інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяти залученню іноземних інвестицій та розширювати ресурсну базу. Водночас слід зважати на низку фінансових ризиків, пов'язаних зі швидким зростанням частки іноземного банківського капіталу, що може призвести до втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики, можливого посилення нестабільності, несподіваних коливань ліквідності банків, імовірного відтоку фінансових ресурсів. Низка чинників, які свідчать про корисність розширення допуску іноземного капіталу до вітчизняної банківської системи, значно переважає: розширення спектру банківських послуг та підвищення їх якості; зниження рівня відсоткових ставок за кредитами; зменшення впливу внутрішніх шоків на стабільність функціонування банківської системи; підвищення міжнародного фінансового рейтингу України та збільшення обсягів іноземних інвестицій в її економіку; оптимізація інституційної структури вітчизняної банківської системи та наближення її до стандартів країн із розвинутою ринковою економікою; збільшення припливу іноземного банківського капіталу в Україну з огляду на підвищений попит на ресурси з боку реального сектора вітчизняної економіки та неможливість задовольнити ці потреби за рахунок внутрішніх джерел; активізація участі в об'єктивних світових глобалізаційних процесах із можливістю врахування та недопущення негативних їх наслідків для вітчизняного банківського сектору. Якщо приплив зарубіжного банківського капіталу належним чином регулюється та контролюється, структура банківської системи оптимізується, банки отримують більше стимулів для виходу на міжнародні рин-

ки, стає ефективнішим трансмісійний механізм грошово-кредитної політики, а відсоткова ставка знижується. Залучення іноземного капіталу сприятиме зменшенню корупції, легалізації заробітної плати та відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів гарантування вкладів.

Для оптимізації та забезпечення фінансової безпеки банківської системи України у процесі залучення іноземного капіталу необхідно:

- досягти європейського рівня монетизації економіки та зменшення частки позабанківського обігу грошей;

- розробити ефективні схеми концентрації банківського капіталу;

- запровадити системи управління грошовими потоками в державі, концентрацію їх у провідних банках на пріоритетних напрямках розвитку держави;

- розробити механізм захисту інтересів вкладників у банках з іноземним капіталом;

- підвищити конкурентоспроможність вітчизняної економіки та національної банківської системи, а саме:

- розробити державну політику розвитку і підтримки національних банків;

- розробити власні стратегії кожним банком щодо реформування та змін у менеджменті;

- створити умови для національних інвестицій до капіталу банків через сприяння легалізації некримінальних капіталів і виходу акцій банків на фондові ринки; приділити увагу уряду роботі з підвищення суверенного рейтингу України; розробити стратегії певних обмежень діяльності банків з іноземним капіталом на найближчі п'ять років для уникнення відтоку капіталу за кордон під час кризових явищ, що присутні нині;

- удосконалити правову та організаційну бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату;

- забезпечити гарантію захисту прав і свобод інвестора.

Висновки. У сучасних умовах глобалізації та фінансової інтеграції світової економічної системи та банківської системи України присутність іноземного банківського капіталу ста-

ла невід'ємним елементом ефективного функціонування національної економіки, оскільки іноземні інвестори вкладають не лише власні капітали, але й сприяють використанню зарубіжного досвіду ведення банківського бізнесу. Можна констатувати, що нині банки з іноземним капіталом є активними учасниками конкурентної боротьби на вітчизняному фінансовому ринку, проте для подальшого підвищення інвестиційного потенціалу банківської системи України та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни потрібен системний підхід до регулювання доступу іноземного капіталу до вітчизняного банківського сектору. Україні необхідно покращити економічний та політичний стан, забезпечити відповідність усім стандартам ЄС, забезпечити стабільність банківського сектору.

Реалізація вищезазначених заходів дасть змогу раціонально залучати іноземний капітал до банківського сектору України, а також сповна скористатися перевагами такої присутності для подальшої розбудови національної економіки, зміцнення грошово-кредитного ринку та фінансової системи у цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гірченко Т.Д. Дослідження впливу іноземного капіталу на конкурентоспроможність вітчизняних банків / Т.Д. Гірченко, О.О. Стороженко // Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» Харківського інституту банківської справи УБС НБУ. – Харків. – 2014. – Вип. 1. – С. 44–52.
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
3. Національний банк розширив критерії визначення банків, що належать до іноземних банківських груп [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25673128.
4. Основні показники діяльності банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
6. Величко І.А. Участь іноземного капіталу в банківській системі України / І.А. Величко // Банківська справа. – 2016. – № 7. – С. 10–14.